

Ба Шурои диссертациони
6D.KOA-079-и назди Институти
фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А.
Баҳоваддинови АМИТ (734025, ш.
Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Саидзода Диловар Абдулаҳад дар мавзӯи «Набардҳои иттилоотӣ ва хусусиятҳои онҳо дар шароити рушди технологияҳои рақамӣ (дар мисоли Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ. – Душанбе, 2026. – 132 с.

Автореферати диссертатсияи пешниҳодшуда ба таҳқиқи яке аз масъалаҳои муҳим ва мубрами илми сиёсӣ – набардҳои иттилоотӣ ва шароити тавсеаи онҳо дар замони рақамикунонии муносибатҳо ва равандҳои сиёсӣ бахшида шудааст. Дар шароити таҳдиду хатарҳои муосир, шиддат гирифтани равандҳои геосиёсӣ ва таъсири омилҳои иттилоотӣ ва рақамӣ ба инкишофи давлат, махсусан давлатҳои миллӣ, аҳаммияти муҳим касб менамояд. Аз ин рӯ, интихоби мавзӯ асоснок ва саривақтӣ мебошад.

Таҳдидҳои ғайрианъанавии замони муосир ва таъсири онҳо ба амнияти миллии кишварҳо яке аз масъалаҳои бунёдии илми сиёсии асри XXI маҳсуб мешавад. Набардҳои иттилоотӣ дар шароити рушди технологияҳои рақамӣ шаклҳои нав ва хатарноктаре гирифта, ба яке аз самтҳои асосии таҳдидҳо ба суботи сиёсӣ ва амнияти миллии давлатҳо табдил ёфтаанд. Дар ин замина таҳқиқоти диссертациони Саидзода Диловар Абдулаҳад ба масъалаи хеле муҳим ва саривақтӣ бахшида шудааст.

Мақсади таҳқиқот таҳқиқи ҳамаҷониба ва тавсеаи набардҳои иттилоотӣ дар шароити рушди технологияҳои рақамӣ ва арзёбии шиддати таъсири онҳо ба инкишофи ҷомеа мебошад. Вазифаҳои таҳқиқот аз таҳлили ҷанбаҳои назариявӣ методологии набардҳои иттилоотӣ, баррасии мақоми иҷтимоӣ сиёсии онҳо, арзёбии вазъи бевоситаи набардҳои иттилоотӣ дар шароити муосир, асоснок намудани рушди технологияи рақамӣ ва ғайра иборат аст. Дараҷаи

таҳқиқи мавзуи нишон медиҳад, ки масъала ба таври ҳамачониба омӯзиш гардидааст.

Дар автореферати диссертатсия нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ амалӣ ва дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот ба таври возеҳ инъикос ёфтаанд. Муаллиф набардҳои иттилоотиро ҳамчун падидаи муҳими рақобати сиёсӣ ва воситаи таъсиррасонии стратегӣ ба муҳити сиёсӣ таҳлил намуда, нишон медиҳад, ки дар шароити рушди технологияҳои рақамӣ ин падида хусусияти сифатан нав касб кардааст.

Дар нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда, пеш аз ҳама, хусусиятҳои назариявӣ ва методологии набардҳои иттилоотӣ, сохтор ва механизмҳои амалишавии онҳо, таъсири рақамикунонӣ ба равандҳои сиёсӣ, нақши шабакаҳои иҷтимоӣ, алгоритмҳо ва зеҳни сунъӣ дар ташаккули шаклҳои нави таъсиррасонии иттилоотӣ асоснок карда шудаанд. Ҳамчунин масъалаи соҳибхӯрии иттилоотӣ ҳамчун шартҳои муҳими ҳифзи мустақилияти давлатӣ ва амнияти миллии мавриди таваҷҷуҳи махсус қарор гирифтааст.

Дар автореферат таъкид мегардад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити рушди технологияҳои рақамӣ ба зарурати таҳкими фазои иттилоотии миллии, баланд бардоштани саводнокии рақамии шаҳрвандон, рушди имунитети иттилоотии ҷомеа ва такмили механизмҳои танзими платформаҳои рақамӣ ниёз дорад. Муаллиф инчунин масъалаҳои вобаста ба радикализатсия, киберҷинояткорӣ, кибертерроризм, экстремизми шабакавӣ ва дигар таҳдидҳои нави иттилоотиро ҳамчун омилҳои таъсиррасон ба амнияти миллии баррасӣ намудааст.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки натиҷаҳои бадастомада ба рушди назарияи набардҳои иттилоотӣ, амнияти иттилоотӣ ва соҳибхӯрии иттилоотӣ мусоидат менамоянд. Аҳамияти амалии таҳқиқот бошад, дар имконияти истифодаи хулосаҳо ва тавсияҳои муаллиф барои такмили сиёсати давлатӣ дар соҳаи амнияти иттилоотӣ, идоракунӣ муҳити рақамӣ, танзими шабакаҳои иҷтимоӣ ва таҳкими инфрасохтори миллии ҳифзи иттилоот зоҳир мегардад.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо истифодаи доираи васеи адабиёти илмӣ, санадҳои расмӣ, маводи расонаҳои дохилию

хориҷӣ, барномаҳо, концепсияҳо ва стратегияҳои соҳавӣ таъмин гардидааст. Истифодаи усулҳои таҳлили системавӣ, институтсионалӣ, диалектикӣ, муқоисавӣ ва таҳлили мундариҷа ба муаллиф имкон додааст, ки хулосаҳои илмӣ асоснок ва тавсияҳои амалии судманд пешниҳод намояд.

Мундариҷаи диссертатсия ба таври мантиқӣ масъалаҳои марбут ба амнияти иттилоотиро дар шароити рақамикунонӣ фаро мегирад.

Дар боби якум муаллиф асосҳои назариявии омӯзиши набардҳои иттилоотиро ташаккул дода, қойғоҳои онҳоро дар муносибатҳои сиёсӣ муайян намудааст. Дар боби дуюм технологияҳои рақамӣ ҳамчун муҳити нави ташаккули таҳдидҳо ва имкониятҳои иттилоотӣ таҳлил гардидаанд. Боби сеюм ба таҳқиқи таҳдидҳои ғайрианъанавӣ, таъсири шабакаҳои иҷтимоӣ ва ҳамлаҳои иттилоотию психологӣ ба суботи сиёсӣ бахшида шудааст. Дар боби чорум масъалаҳои ҳифзи соҳибхитиёрии иттилоотӣ, назорати платформаҳои рақамӣ ва танзими муҳити иттилоотӣ баррасӣ шудаанд. Дар боби панҷум бошад, масъалаҳои мустақими таъмини амнияти иттилоотӣ, ҳимояи манфиатҳои миллӣ ва муқовимат ба хатарҳои шабакавӣ мавриди таҳлил қарор гирифтаанд.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои муҳимми таҳқиқот ҷамъбаст шуда, пешниҳодҳои назариявӣ ва амалӣ пешниҳод мегарданд.

Ҳолатҳои асосӣ, хулосаҳо, тавсия ва пешниҳодҳои дар диссертатсия дарҷгардида дар 20 мақолаҳои илмӣ, аз он ҷумла 5 маводи конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ инъикос ёфтаанд.

Баробари натиҷаҳои муҳими илмӣ, якчанд эрод низ пешниҳод мегардад:

1. Дар зербоби 3.2. рафтори корбарон дар шабакаҳои иҷтимоии мушаххас, ба андозаи кофӣ таҳлил нашудааст. Ба назар мерасад, ки ин платформаҳо барои Тоҷикистон мақоми хоса доранд ва ба хусус мавриди таҳқиқи амиқ қарор гиранд.

2. Дар зербоби 3.3. оид ба механизмҳои ҳимояи равонию идеологии шаҳрвандони Тоҷикистон, бахусус ҷавонон, дар муқобили ҳуҷумҳои иттилоотию психологӣ тавсияҳои амалии мушаххастар дода нашудааст.

3. Хатогиҳои имлоӣ ва техникӣ низ аҳёнан ба назар мерасад.

Ин эродҳо хусусияти такмилӣ дошта, ба мазмун ва аҳамияти умумии таҳқиқот таъсири ҷиддӣ намерасонанд, балки метавонанд

барои боз ҳам ғанӣ гардондани корҳои таҳқиқоти илмӣ дар оянда мусоидат намоянд.

Бо назардошти аҳамияти илмию назариявӣ ва амалии таҳқиқот ва мувофиқати рисолаи диссертатсионӣ ба талаботи муқарраргардида, метавон хулоса намуд, ки автореферати диссертатсияи Саидзода Диловар Абдулаҳад дар мавзӯи «Набардҳои иттилоотӣ ва хусусиятҳои онҳо дар шароити рушди технологияҳои рақамӣ (дар мисоли Тоҷикистон)» ба ҳамаи талаботи ҷойдошта ҷавобгу буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ мебошад.

Муқарриз: д.и. сиёсӣ, профессор
мудири кафедраи сиёсатшиносии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Н.С. Муродова

Суроғи муқарриз:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе, Хиебони Рӯдакӣ, 17,
Телефон: +992 93 941 17 00
Email: munisu71@mail.ru

Имзои Н.С. Муродоваро тасдиқ
менамоям: Сардори раёсати
кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Э.Ш. Шодихонзода

«___» _____ 2026 сол.